

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Dnr M2021/01772

Promemorian Ändringar i stödet till sanering av förorenade områden

Förvaltningsrätten har utöver det som anförs nedan inte några synpunkter på förslagen och bedömningarna i promemorian.

4.12 Överklagande

Förvaltningsrätten instämmer visserligen i promemorians bedömning att de finns moment i regleringen enligt förslaget till en ny förordning om statligt stöd för efterbehandling av föroreningskador som ger stöd för att ett överklagandeförbud är förenligt med rätten till domstolsprövning. De skäl och den utredning som åberopas till stöd för slutsatsen att beslut om krav på återbetalning inte ska kunna överklagas är emellertid inte helt övertygande i ljuset av hur Högsta förvaltningsdomstolen utvecklat praxisen i fråga om statliga bidrag och stöd och rätten till domstolsprövning (se HFD 2011 ref. 10, HFD 2013 ref. 72, HFD 2016 ref. 49, HFD 2017 ref. 4 och HFD 2019 ref. 43). Det framstår även som tveksamt att möjligheten för den enskilde att försvara sig mot ett krav på återbetalning i allmän domstol har någon betydelse i dag över huvud taget för ett resonemang om huruvida ett överklagandeförbud kan upprätthållas (se beskrivningen av gällande rätt i HFD 2019 ref. 43 och jfr RÅ 2005 ref. 29)

Förvaltningsrättens uppfattning är vidare att förvaltningsrätter och kammarrätter vid bedömningen av om överklagandeförbud i förordning kan upprätthållas i fråga om statliga bidrag och stöd i enskilda fall tillämpar en försiktighetsprincip till förmån för rätten till domstolsprövning. Det har således bedömts ändamålsenligt att vid sådana bedömningar försäkra sig om att ha en tämligen bred marginal för att inte kränka rätten till domstolsprövning. Vid sådana bedömningar har den enskildes möjligheter att försvara sig mot krav på återbetalning av utbetalt bidrag eller stöd i allmän domstol mindre betydelse.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten i fråga om överklagandeförbudet att såväl Högsta förvaltningsdomstolens praxis och tillämpningen i förvaltnings- och kammarrätter behöver analyseras ytterligare. Efter en sådan analys kan sedan ställning tas till vilka beslut enligt förordningen som bör omfattas av ett överklagandeförbud. Förvaltningsrätten förutsätter att en sådan analys genomförs i det fortsatta författningsarbetet i ärendet.

När det gäller frågan om behörig domstol vid överklagande av beslut enligt förordningen, ligger förslaget i linje med principen att ett beslut av en

förvaltningsmyndighet ska kunna överprövas vid allmän förvaltningsdomstol. Med hänsyn till det område som förordningen tar sikte på, finns det dock anledning att överväga en annan ordning. En effektiv och ändamålsenlig tillämpning av förordningen förutsätter enligt förvaltningsrättens uppfattning en förståelse för processerna enligt och begreppen i miljöbalken. En sådan förståelse finns självklart redan i dag i mark- och miljödomstolarna. Förvaltningsrätten anser därför att det bör övervägas att i stället i miljöbalken föreskriva att beslut enligt förordningen får överklagas till mark- och miljödomstol.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Mattias Almqvist.

Mattias Almqvist